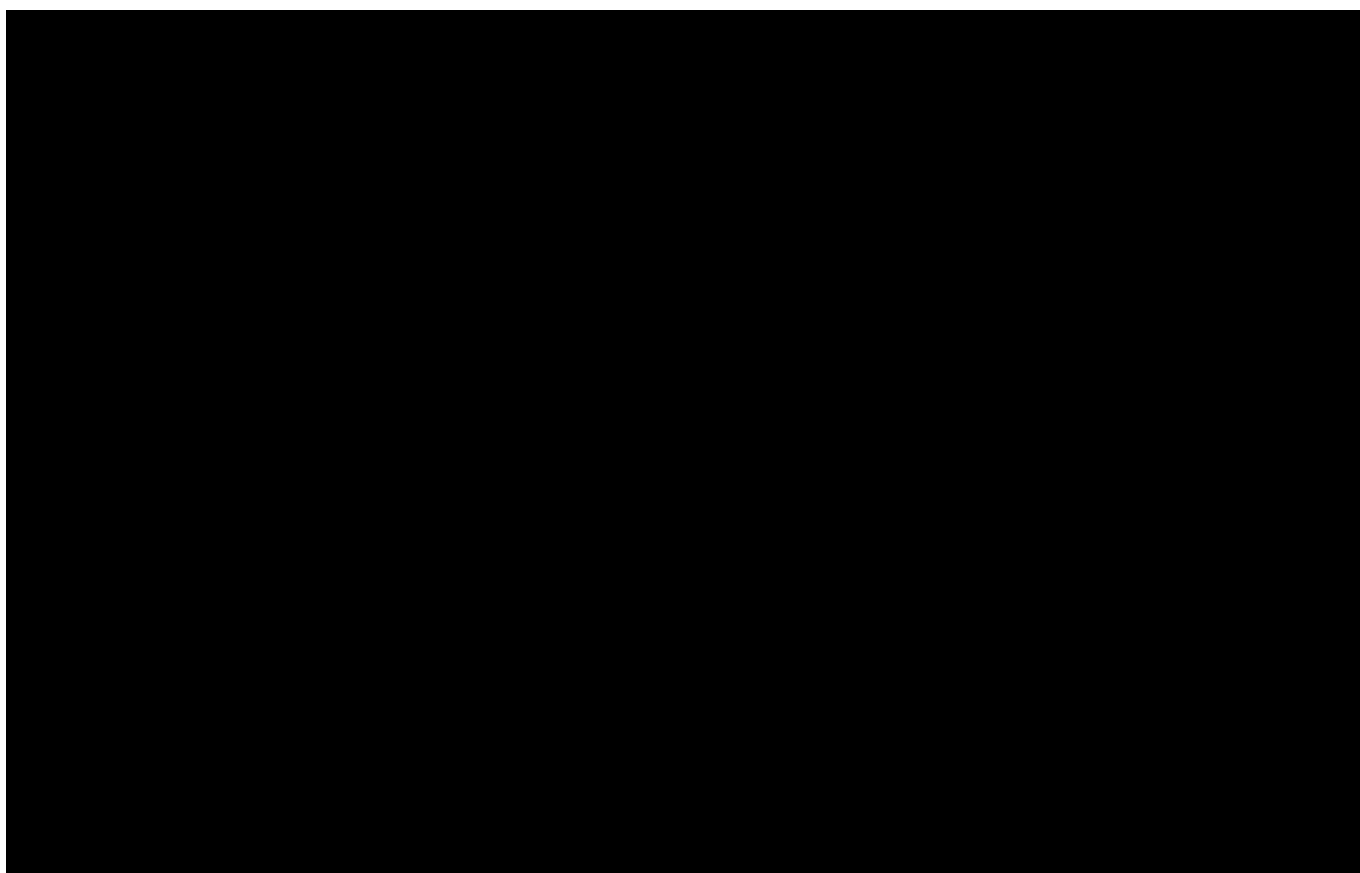

Els exvots

Descobreix amb Amadeu Carbó algunes curiositats sobre els dons oferts a una imatge religiosa en compliment d'un vot

16 Octubre, 2017 - ESGLÉSIA DE BARCELONA

Article d'Amadeu Carbó

Avesats com estem a parlar de crisis diverses, ara farem precisament això: atansar-nos a una expressió de l'art popular que viu les seves hores més baixes però no per això té menys interès. Els protagonistes de l'article d'aquest mes d'octubre són els exvots.

Quantes vegades en visitar un santuari no us heu atansat a la capella o a l'indret on es troben els exvots? Alguns per curiositat, d'altres des d'un punt de vista més pietós, i d'altres, perquè no dir-ho, des de la morbositat més absoluta. Penjats a les parets cames de cera,

caps, crosses, vestits de núvia, gorres de soldat, fotografies, notes personals, retauló de fusta pintats, barques i reproduccions de vaixells, fins i tot, punts de sutura dels antics he arribat a veure. Tot plegat formen tot un univers caòtic d'agraïments i també de patiment.

Els exvots són dons oferts a una imatge religiosa en compliment d'un vot, és a dir la materialització d'una prometença per un favor rebut. A casa nostra tenim referències documentals d'aquesta pràctica ja al segle XII, en què era costum oferir el pes en cera d'un infant si el part havia anat, i valgui l'expressió, com Déu mana. Els experts però consideren aquesta pràctica molt més antiga remuntant-la segles abans de l'entrada del cristianisme.

D'exvots en podem trobar de moltes menes. Uns dels més comuns, i comercialitzats són de cera amb diverses formes de parts del cos humà i que va generar tota una indústria de manufactura artesana al seu voltant. Aquests normalment eren oferts per motius de salut, una curació, o intervenció quirúrgica, etc.

D'altres i molt espectaculars tenen relació directa amb els homes del mar i les situacions de perill en què es veuen exposats. Podem veure reproduccions de vaixells i barques penjades a les esglésies com la nau votiva coneguda com la Coca de Mataró a l'ermita de Sant Simó.

A mi els exvots que em fascinen són els retaulons pintats. Els vaig descobrir fa molts anys al Santuari del Miracle, al Solsonès, on vaig passar alguns estius, molt abans que es restaurés el magnífic retaule barroc de Carles Morató que presideix l'altar major. De llavors ençà sempre que en veig en santuaris i esglésies els hi tinc una atenció especial. Penso que transmeten fragments de vida, un instant, de persones, famílies, i comunitats algunes molt antigues, ja que els exemplars més antics que es conserven d'aquest tipus d'exvot daten del segle XV. La composició d'aquests retaulons pintats normalment segueixen el mateix patró: un espai anomenat diví o ou ferrat a la part superior esquerra i que allotja entre núvols la Mare de Déu, el sant o la santa a qui es fa l'ofrena. Un segon espai és l'espai humà, i que ocupa la major part del retauló, en ella s'hi representa la situació o calamitat que ha donat peu al vot. Finalment un tercer espai a la part baixa de l'exvot que és l'espai escrit on podem llegir el motiu de l'exvot encara que en la majoria dels casos s'hi llegeix EX-VOTO.

A través dels retaulons pintats podem endinsar-nos en usos i costums dels nostres

avantpassats. Podem descobrir informacions sobre fets locals, o bé presenciar un instant d'un fet miraculós, entrar en la intimitat de l'alcova d'una llar o també fer d'espieta d'un moment de la guerra del francès, la guerra civil o de la, per sort, desapareguda mili. Caram amb els exvots.